

EU-verkiezingen tonen verdeeld Duitsland

[Achtergrond](#) - 27 mei 2019 - Auteur: Marja Verburg

De verkiezingen voor het Europees Parlement laten grote verschuivingen in het Duitse partijenlandschap zien. De Groenen zijn de tweede partij geworden, de SPD en de CDU verliezen flink en de AfD is in twee Oost-Duitse deelstaten als grootste uit de bus gekomen.

Bündnis 90/Die Grünen haalde [volgens de voorlopige uitslag](#) 20,5 procent van de stemmen, een winst van 9,8 procent vergeleken met de EU-verkiezingen van 2014. De partij heeft het vooral goed gedaan in de grote steden en bij jongeren. Van de SPD-stemmers is ruim 1,2 miljoen overgestapt naar de Duitse Groenen, van de CDU/CSU-kiezers ruim 1,1 miljoen. Klimaatbeleid staat bovenaan het lijstje thema's dat Duitse kiezers belangrijk noemden voor deze verkiezingen en zij zien die Grünen als de meest competente partij op dat gebied, blijkt uit de [peilingen](#).

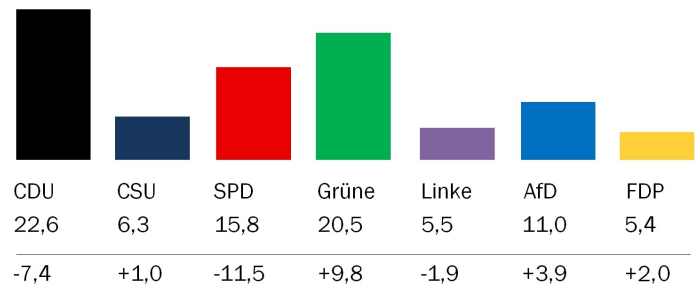
Een offensief van die Grünen om in de Oost-Duitse deelstaten meer stemmen te halen, heeft niet gewerkt, analyseerde de [Frankfurter Allgemeine Zeitung](#) maandag. Daar zijn vooral de de CDU en de Alternative für Deutschland (AfD) groot gebleven. De rechts-nationalistische AfD is bij de Europese verkiezingen met 11,5 procent de vierde partij geworden. De winst is minder groot dan verwacht - in de Bondsdag zijn ze sinds 2017 de derde partij. Toch hebben ze vergeleken met 2014 wel vier zetels meer in het Europees Parlement. De meeste [AfD-kiezers](#) noemden immigratie- en vluchtelingenbeleid bepalend voor hun stem.

In Oost-Duitsland dreigt komend najaar opnieuw een gevoelige klap voor CDU en SPD

In [Saksen en Brandenburg](#) is de AfD bij de verkiezingen voor het EP als grootste partij uit de bus gekomen. In Thüringen zit ze de CDU dicht op de hielen. In deze drie Oost-Duitse deelstaten zijn in het najaar verkiezingen. Daar dreigt opnieuw een gevoelige klap voor de regeringspartijen CDU en SPD. AfD-voorzitter Jörg Meuthen acht het goed mogelijk dat zijn partij in de Oost-Duitse deelstaten gaat meeregeren, als ze ook bij de deelstaatverkiezingen de grootste wordt, zei hij als [reactie](#) op de verkiezingsuitslag. Tot nu toe hebben de andere partijen samenwerking met de AfD altijd afgewezen.

Gevoelige nederlaag voor SPD

Voor de SPD is de nederlaag het grootst. Nog nooit hebben de sociaaldemocraten bij verkiezingen in Duitsland zo weinig stemmen gehaald. Ze zijn met 15,8 procent als derde partij achter de CDU en de Groenen geëindigd, een verlies van 11,5

procent. Daar komt de klap in Bremen nog bij: daar waren zondag deelstaatverkiezingen en ook daar leed de SPD een [gevoelige nederlaag](#). Ze heeft er meer dan 70 jaar geregeerd, maar dat kan nu voorbij zijn. De CDU is er de grootste partij geworden en wil een zogeheten Jamaica-coalitie proberen te vormen met de Groenen en de FDP.

SPD-partijvoorzitter Andrea Nahles noemde de uitslagen in Bremen en voor het EP zondagavond "extreem teleurstellend". Ze kondigde aan dat de SPD zich in de toekomst nog meer met klimaatbeleid wil bezighouden. Het partijbestuur wil de uitslag en een mogelijke nieuwe koers volgende week op een zogeheten *Klausurtagung* bespreken. Zondagavond al eisten sommige SPD'ers dat Nahles haar verantwoordelijkheid zou nemen. Secretaris-generaal Lars Klingbeil [waarschuwde](#) nog voor een debat over personele consequenties, maar maandagavond kondigde Nahles zelf tot ieders verrassing voor volgende week een vervroegde stemming over haar fractievoorzitterschap aan.

CDU niet meer volkspartij die ze wil zijn

De christen-democraten hebben ook wonden te likken. De CDU haalde zondag bij de EU-verkiezingen 22,6 procent van de stemmen, een verlies van 7,4 procent. De Beierse zusterpartij CSU boekte wel winst en kwam uit op 6,3 procent. Samen hebben CDU en CSU daarmee 29 van de 96 Duitse zetels in het Europees Parlement. Dat waren er 34.

Net als Nahles zegt Kramp-Karrenbauer nu meer aan klimaatbescherming te willen doen

De christen-democraten zijn de grootste gebleven, [benadrukte](#) partijvoorzitter Annegret Kramp-Karrenbauer zondagavond. Maar ze gaf ook toe dat de CDU met minder dan 30 procent niet meer de volkspartij is die ze graag wil zijn. Net als Nahles liet ze weten meer aan klimaatbescherming te willen doen. Na een bijeenkomst met de partijtop maandagmiddag zei Kramp-Karrenbauer dat er fouten in de campagne zijn gemaakt. Ze noemde onder meer de "zeer langzame en zeer late" reactie van de CDU op de [kritische video van YouTuber Rezo](#),

die vorige week viraal ging. Komend weekend wil het partijbestuur de uitslag verder analyseren, maar de partijvoorzitter sprak maandag al over inhoudelijke, organisatorische en personele veranderingen die ze de komende anderhalf jaar wil doorvoeren.

Weinig AKK-effect

De vraag is wat voor effect het verlies van de regeringspartijen op de regeringscoalitie van CDU/CSU en SPD heeft. De partijen begonnen hun samenwerking in 2017 al niet van harte en belandden al snel in een fikse crisis. De partijen scoren bij peilingen en verkiezingen sindsdien eigenlijk alleen maar slechter en spreken jonge kiezers steeds minder aan. Met het resultaat van deze EU-verkiezingen zouden ze niet meer

samen kunnen regeren.

Kanselier Merkel (CDU) kondigde in december aan dat dit haar laatste termijn als regeringsleider is en schoof Annegret Kramp-Karrenbauer (AKK) als opvolger naar voren. Maar van een gehoopt AKK-effect voor de CDU lijkt weinig te merken. Met weinig vertrouwen zien de christen-democraten de verkiezingen in Oost-Duitsland in het najaar tegemoet. Ondertussen komen steeds weer [speculaties](#) op over een voortijdig vertrek van Merkel. Dat de helft van de SPD-aanhanger het liefst ziet dat de sociaal-democraten uit de regering stappen, zoals de [FAZ](#) meldt, helpt ook niet. Een regeringswissel kan in Duitsland zonder nieuwe verkiezingen, maar de vraag is of de partijen daar nu baat bij hebben.

"Gespaltenes Land": Unsere Karten zeigen wo die einzelnen Parteien in Deutschland besonders stark sind [#Europawahl2019](#)
<https://t.co/ThugsNGhJE> pic.twitter.com/xazBc6YZww

— Till Schwarze (@tillski) [May 27, 2019](#)

Manfred Weber

In het Europees Parlement worden de komende weken spannend voor CSU'er [Manfred Weber](#). Hij is fractieleider en [Spitzenkandidat](#) van de Europese christen-democraten en in de race om Jean-Claude Juncker als voorzitter van de Europese Commissie op te volgen. Zijn EVP-fractie is weliswaar de grootste in het EP gebleven, maar of hij genoeg andere fracties achter zijn kandidatuur kan krijgen, is onzeker. Als belangrijke concurrenten worden de Nederlandse eurocommissaris

Frans Timmermans en diens Deense collega Margrethe Vestager genoemd.

Die Partei van satiricus Martin Sonneborn is met twee zetels in het EP gekozen

Anders dan bij landelijke verkiezingen geldt voor de *Europawahl* in Duitsland geen kiesdrempel. Daarom is ook een [aantal kleine partijen](#) in het EP gekozen, zoals de Tierschutzpartei, de Piratenpartei, Volt en de kleine groene ÖDP. Opvallend in dit rijtje is Die Partei van Martin Sonneborn, voormalig hoofdredacteur van satirisch magazine Titanic. Hij werd in 2014 in het EP gekozen, waar hij sindsdien bij elke stemming, ongeacht het onderwerp, afwisselend voor en tegen stemde. Nu heeft Die Partei twee zetels, naast Sonneborn neemt cabaretier Nico Semsrott - medewerker van de satirische ZDF Heute Show - plaats in het EP.

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel:

<https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/31785/eu-verkiezingen-tonen-verdeeld-duitsland>